

Правова природа електронних петицій в Україні

На сучасному етапі розвитку українського громадянського суспільства, в умовах демократизації Української держави, актуальним є питання вдосконалення правового регулювання такого елементу комунікації між суспільством та органами влади, як електронні петиції.

Найчастіше поняття петиції розглядаються в рамках питання про конституційні права громадян [1. с. 170], а також як форма безпосередньої демократії [2. с. 221]. Крім того, деякі науковці розглядають електронні петиції скрізь призму міжнародного досвіду [3, с.25-28], інші розглядають, як «одне з інформаційних прав громадян» [4, с.61-66].

На даний час в Україні відсутнє комплексне дослідження на тему електронних петицій, не визначено їх правову природу, механізми та наслідки їх використання, що дозволило б, враховуючи величезний запит суспільства на можливість впливу на органи державної влади, ефективніше здійснювати законодавче регулювання таких суспільних відносин.

Безумовно необхідно погодитись, що електронна петиція є особливою формою петиції, що в свою чергу є конституційним правом будь-якої особи на звернення до органів державної влади, що є формою безпосередньої демократії, крім того, механізм електронних петицій дійсно здатен забезпечити право особи на доступ до публічної інформації.

На законодавчому рівні питання електронних петицій регулюється Законом України «Про звернення громадян», яким визначено електронну петицію, як особливу форму колективного звернення громадян до конкретних органів державної влади. Крім того, передбачений порядок їх розгляду відповідними органами. Зокрема, особливостями електронних петицій є необхідність створення та супроводження діяльності офіційного веб-сайту відповідного державного органу, який має забезпечувати: безоплатність доступу та користування інформаційно-телекомунікаційною системою, за допомогою якої здійснюється збір підписів; електронну реєстрацію громадян для підписання петиції; недопущення автоматичного введення інформації, у тому числі підписання електронної петиції, без участі громадянина; фіксацію дати і часу оприлюднення електронної петиції та підписання її громадянином, а також можливість оприлюднити відповідь.

Проаналізувавши велику частину петицій, створених на офіційних веб-сайтах органів державної влади, можна прийти до висновку, що більша їх частина викладена у формі пропозиції щодо регулювання певних суспільних відносин. Відповідно до закону реалізація таких пропозицій є правом відповідного органу в разі визнання їх доцільними.

Таким чином, законодавцем, як і більшістю науковців, електронні петиції в Україні визначено, як особливу форму права особи на звернення до органів державної влади.

Позитивним є факт закріплення на законодавчому рівні можливості електронного звернення особи до державних органів. Проте, закріплення на законодавчому рівні електронної петиції, лише як форми звернення є недостатнім, а також не виправдовує запит суспільства на можливість безпосередньо впливати на державну політику, на рішення органів влади, в межах їх компетенції, на суспільні відносини в межах, як окремої територіальної громади, так і держави в цілому.

Враховуючи технічний прогрес та розвиток громадянського суспільства, а також потенціал використання, підвищення ролі електронних петицій має стати наступним етапом генезису інститутів безпосередньої демократії в Україні.

Список використаних джерел:

1. Конституційне право України: Навч. посібник. / За ред. Совгиря О. В., Шукліна Н. Г. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — 632с.
2. Конституційне право України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. — Х.: Право, 2008. — 416 с
3. Недбай В.В. Народні петиції в політико-правовій системі: зарубіжний досвід / В.В. Недбай // Юридичний науковий електронний журнал. — 2014. — №6. — С. 25-28.
4. Собків Я.М. Електронна петиція як одне з інформаційних прав людини і громадянина / Я.М. Собків // Право і суспільство. — 2015. — №6. — С. 61-66.
5. Закон України «Про звернення громадян» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80/paran145#n145>